

TALLINNA TEHNIKAÜLIKOOL
Majandusteaduskond
Rahvusvaheliste suhete instituut
Rahvusvaheliste suhete ja politoloogia õppetool

Kaili Tikk

**VENEMAA EESMÄRGID SÜÜRIA KODUSÕTTA
SEKKUMISEL**

Bakalaureusetöö

Juhendaja: professor Peeter Mürsepp

Tallinn 2016

Olen koostanud töö iseseisvalt.

Töö koostamisel kasutatud kõikidele teiste autorite töödele, olulistele seisukohtadele ja andmetele on viidatud.

Kaili Tikk.....

Üliõpilase kood: 105954TASB

Üliõpilase e-posti aadress: kaili.tikk@gmail.com

Juhendaja professor Peeter Mürsepp:

Töö vastab bakalaureusetööle esitatud nõuetele

.....

(allkiri, kuupäev)

Kaitsmiskomisjoni esimees:

Lubatud kaitsmisele

.....

(ametikoht, nimi, allkiri, kuupäev)

SISUKORD

ABSTRAKT	3
SISSEJUHATUS.....	4
1. TEOORIA	8
1.1 Ründava realismi põhiseisukohad	8
1.2 Riigi käitumine ründava realismi teooria järgi	10
2. JULGEOLEKU EESMÄRGID	15
2.1 Mereväebaasi kindlustamine ja liitlase säilitamine	15
2.2 Autoritaarsete režiimide kaitsmine	16
2.3 Äärmusliku islami leviku takistamine	17
3. MAJANDUSLIKUD EESMÄRGID	19
3.1 Pääsemine majandusisolatsioonist.....	19
3.2 Gaasitoru küsimus	23
3.3 Nafta hinna tõstmine.....	24
4. MÕJUVÕIMU LAIENDAMINE LÄHIS-IDAS	26
4.1 USA mõjuvõimu vähenemine	26
4.2 Uus hegemoonia Lähis-Idas	30
KOKKUVÕTE.....	32
SUMMARY	36
VIIDATUD ALLIKAD.....	38

ABSTRAKT

Käesoleva bakalaureusetöö pealkirjaks on „Venemaa eesmärgid Süüria kodusõtta sekkumisel“. Töö analüüsib Venemaa huve, mille tõttu otsustati Süüria kodusõtta sekkuda.

Käesoleva töö analüüs põhineb rahvusvahelisi suhteid käsitleval ründava realismi teoorial, mis aitab paremini mõista Venemaa sekkumise otsuse tagamaid. Töö keskendub peamiselt Venemaa majanduslikele ja julgeolekualastele eesmärkidele. Samuti antakse ülevaade Venemaa mõjuvõimu laienemise võimalikkusest Lähis-Idas.

Uurimistöö põhineb kvalitatiivsetel uurimismeetoditel. Töö kirjutamisel on kasutatud erinevate tekstide sisulist analüüsi, kus uute teadmiste loomine toimub autoripoolsete tõlgenduste tulemusel. Käesoleva uurimistöö teema pakub võimalusi mõistmaks riigi käitumist rahvusvahelisel areenil ja keskendub konflikti kirjeldamise asemel poliitiliste otsuste ja eesmärkide selgitamisele.

Võtmesõnad: Venemaa, Süüria kodusõda, konflikt, eesmärgid, ründav realism

SISSEJUHATUS

Süüria kodusõda on juba üle viie aasta kestnud verine konflikt Lähis-Idas. See on osa Araabia kevade sündmustest, mille eesmärgiks on kukutada autokraatlikud režiimid Lähis-Ida ja Põhja-Aafrika riikides ning asendada need demokraatlike valitsustega. (Syrian Civil...)

Rahutused Süürias said alguse 2011. aasta varakevadel, kui koolilapsed joonistasid mitmete majandade seintele valitseva võimu vastaseid loosungeid, mis olid inspireeritud ülestõusudest Egiptuses ja Liibüas. Pärast seda, kui politsei lapsed vahistas ja piinas, muutus režiimivastane protestilaine üha valjemaks. Süüria valitsus vastas neile aktsioonidele omapoolse vägivalla ja jõuga. (Rivenbark 2013)

2011. aasta detsembriks oli rahumeelsest protestilainest välja kasvanud relvastatud konflikt mässuliste ja Süüria valitsusvägede vahel. 2013. aasta märtsiks ületas kahe poole kokkupõrgetes hukkunud inimeste arv juba 70 000 piiri. (Ibid.)

Kodusõda Süürias on eriti silma paistnud vägivaldsusega. ÜRO raportite andmetel on kõik võitlevad osapooled toime pannud terve rea sõjakuritegusid, nende hulgas mõrvad, piinamised ja vägistamised. Samuti on blokeeritud rahva juurdepääsu toidule, puhtale joogiveele ja tervishoiuteenustele. (Rodgers et al 2016)

Üheks veriseimaks vahejuhtumiks Süürias peetakse Süüria valitsusvägede keemia-relvade kasutamist tsiviilisikute vastu 2013. aastal. Kuigi president Bashar al-Assad eitas süüdistusi keemiarünnakust, viitasid mitmed ÜRO raportid surmava toksilise gaasi sariini kasutamisele. (Syria chemical...)

Süüria kodusõda paistab silma veel erinevate huvigruppide rohkuse tõttu. Riigisisest sõdivad omavahel president Bashar al-Assadi väed, erinevad mässuliste grupid, kelle eesmärgiks on režiimi kukutamine, ja terroriorganisatsiooni Islamiriik (Islamic State of Iraq and Syria ehk ISIS) võitlejad. (Nael 2013)

Lisaks neile osapooltele, mängivad Süürias olulist rolli ka globaalsed jõud. Näiteks on suurimateks opositsiooniliste jõudude toetajateks Saudi Araabia, Katar, Jordaania, Türgi, USA,

Prantsusmaa ja Suurbritannia. Nad aitavad mässulisi nii sõjavarustuse kui ka finantsabi andmisega. (Syria Conflict: How The...)

Peamisteks režiimi toetavateks jõududeks on Iraak, Iraan, Liibanon, Venetsueela ja Venemaa (Ibid.).

Venemaa on toetanud Assadi režiimi juba alates ülestõusude puhkemise ajast 2011. aastal. Venemaa valitsus on sõlminud Süüriaga mitmeid relvamüügilepinguid ja osutanud igakülgselt abi ka muu sõjavarustuse näol. Näiteks saatis Venemaa Süüriasse raketitõrjesüsteemi ja relvastatud veokid. (Ibid)

30. septembril 2015. aastal astus Venemaa oma toetuses ühe sammu edasi ja sekkus otseselt Süüria kodusõtta. Sekkumine toimus väidetavalt pärast ametlikku palvet Süüria valitsuse poolt. (Russian Military...)

Venemaa on väitnud, et nende eesmärgiks on aidata Süüria valitsusel võita tagasi territoorium terroriorganisatsioonilt Islamiriik. Veel kinnitas Venemaa president Vladimir Putin 2015. aasta oktoobri teleintervjuus, et Venemaa sekkumine oli tingitud abipalvest Süüria valitsuse poolt ning sõjalised operatsioonid olid juba varasemalt Süüria valitsusega kokku lepitud. Ta rõhutas, et Venemaa ainukeses eesmärgiks Süürias on tagada stabiilne ja legitiimne valitsemine ning luua tingimused poliitiliseks kompromissiks kõigi konflikti osapoolte vahel. (Vladimir Putin defends...)

Hoolimata sellest väljaütlemisest ja asjaolust, et Venemaa ja Süüria suhted on juba pikka aega sõbralikud olnud, tuli Venemaa otsus sõjategevusse sekkumiseks paljudele riikidele suure üllatusena ja tekitas kahtlusi tema tegelike motiivide kohta. Sõjapidamine on igale riigile väga suur kulu, mistõttu ei astuta seda sammu kergekäeliselt. Hinnanguliselt kulutab Venemaa sõjalistele operatsioonidele Süürias iga päev umbes neli miljonit dollarit (Sisk 2015). Võttes veel arvesse Venemaa keerulist majandusolukorda ja asjaolu, et tegemist on teise riigi sisemise konfliktiga, võib järeldada, et Venemaa motiivid Süürias ulatuvad palju kaugemale, kui poliitilise kompromissi saavutamine osapoolte vahel.

Seega proovib käesolev bakalaureusetöö kirjeldada ja selgitada Venemaa tegelikke huve, mis ajendasid teda korraldama õhurünnakuid Süüria territooriumil. Analüüsi käigus antakse vastus küsimusele, missuguseid eesmärke soovib Venemaa saavutada Süüriasse sekkumisega ja miks toetab Venemaa just president Bashar al-Assadi režiimi vägesid.

Töös keskendutakse vaid neile eesmärkidele, mida Venemaa tahtis saavutada Süüriasse sekkumise hetkel. Töös ei ole analüüsitud, kui hästi on nende eesmärkide saavutamine

praeguseks õnnestunud ega seda, kas ja kuidas on Venemaa võimalikud motiivid sekkumise käigus muutunud.

Autori arvates on antud teema hetkel väga aktuaalne. Süüria kodusõda ei ole ammu enam vaid siseriiklik küsimus. Terve maailma tähelepanu on koondunud arengutele Lähis-Idas, mille tagajärjed mõjutavad lisaks naaberriikidele ka kaugemaid piirkondi.

Suur välisjõudude huvi Süürias toimuva vastu tõestab, et ühe riigi kodusõda võib oluliselt mõjutada kogu rahvusvahelist süsteemi. Kuna Venemaa on kõige aktiivsemalt oma jõududega Süüria sündmustesse sekkunud, peabki autor oluliseks seda teemat lähemalt uurida.

Antud töö põhineb kvalitatiivsel uurimismeetodil, kus töö kirjutamiseks on kasutatud erinevate tekstide sisulist analüüsi. Selle analüüsi ja autoripoolsete tõlgenduste tulemusel tehakse järeldused, mis aitavad saavutada käesoleva töö eesmärki.

Antud töö uurimisobjektiks on Venemaa ja tema poliitilised huvid. Töö proovib lähemalt selgitada, kuidas on need huvid seotud Süüria kodusõjaga ning mil moel aitab sõjaline sekkumine Venemaal neid huve kaitsta.

Selleks, et saavutada töö eesmärki ja paremini mõista Venemaa käitumist, on oluline võtta aluseks rahvusvahelisi suhteid seletav teooria. Käesoleva töö analüüs põhineb eelkõige John Mearsheimeri ründava realismi teorial. Antud teooria abil on võimalik luua kindel alus uurimisteema käsitlemiseks. Lisaks on autor seisukohal, et ründav realism iseloomustab tänapäeva rahvusvahelisi suhteid ja Süürias toimuvat kõige paremini.

Töö esimene peatükk keskendub ründava realismi teooria seletamisele. Kõigepealt antakse ülevaade teooria põhiseisukohtadest. Seejärel tehakse nende seisukohtade põhjal järeldused, mis aitavad selgitada riigi käitumise tagamaid ja eesmärke rahvusvahelisel tasandil.

Käesoleva bakalaureusetöö teises peatükis keskendutakse Venemaa julgeoleku kaalutlustest lähtuvatele eesmärkidele. Peatükis kirjeldatakse neid eesmärke ja analüüsitakse, kuidas aitab Süüriasse sekkumine Venemaa julgeolekut kindlustada.

Kolmandas peatükis on vaatluse all Venemaa majanduslikud eesmärgid. Tänapäeva maailmas on riigid omavahel väga tihedates majandussuhetes ning riigi majandusolukord kujundab oluliselt tema välispoliitilist käitumist. Seetõttu on oluline analüüsida riigi tegevust just majanduslikest aspektidest lähtuvalt.

Käesoleva töö viimane peatükk keskendub Venemaa mõjuvõimu laienemise võimalikkusele. Peatükis kirjeldatakse jõudude tasakaalu muutumise põhjuseid Lähis-Idas ja

näidatakse, kuidas Venemaa saab seda olukorda ära kasutades oma haaret piirkonnas laiendada. Samuti tuuakse välja uus võimalik hegemoonia Lähis-Idas.

Bakalaureusetöö koostamisel on peamiste kirjanduslike allikatena kasutatud erinevaid vastavasisulisi kodu – ja välismaiseid artikleid ning uurimistöid. Antud töö teoreetiline osa põhineb eelkõige Jonh Mearsheimeri raamatul „The Tragedy of Great Power Politics“. Lisaks sellele on kasutatud ka teiste ründava realismi teoretikute poolt avaldatud artikleid ja töid, et paremini selgitada selle teooria olemust ja riigi käitumise tagamaid.

1. TEOORIA

1.1 Ründava realismi põhiseisukohad

Ründav realism on neorealistikku koolkonda kuuluv rahvusvaheliste suhete uurimise teooria. Kuigi ründava realismi teoriast on rääkinud mitmed tuntud teadlased nagu Robert Gilpin, Randall Scweller ja Fareed Zakaria, peetakse selle lähenemise rajajaks ja eestvedajaks siiski USA päritolu rahvusvaheliste suhete teoretikut John Mearsheimerit. (Offensive...)

Erinevalt Hans Morgenthau klassikalisest realismist, kus riikide käitumine tuleneb inimloomusest, väidab ründava realismi teooria, et riikide käitumine on seotud omavahelise võimuvõitlusega (Ibid.). Mearsheimer on oma realistlikku maailmalähenemist põhjalikult kirjeldanud raamatus „The Tragedy of Great Power Politics“, kus ta väidab, et selle teooria peamiseks eesmärgiks on täita tühimik erinevate realismikoolkondade vahel (2014, 22).

Nagu kõik teised realismivoolud, põhineb ka Mearsheimeri teooria realistliku maailmakäsitluse kolmel põhitõekspidamisel (Nicholson 2004):

- 1) riigid on rahvusvahelise süsteemi kesksed toimijad,
- 2) riigid taotlevad võimu,
- 3) riikide omavahelised suhted sõltuvad vastastikustest jõusuhetest.

Seega on realistliku maailmavaate järgi just riigid need, kes rahvusvahelisel areenil otsuseid teevad. Selles süsteemis pole riigid omavahel siiski võrdsed, vaid kehtib tugevama õigus. See, kes omab rohkem ressursse ja võimalusi, omab ka suuremat võimu. Läbi võimu on riigil võimalik rahvusvahelist poliitikat endale sobivas suunas mõjutada. Seetõttu üritavadki riigid pidevalt oma võimu suurendada. Mida võimsam on riik, seda lihtsam on tal oma välispoliitikat ellu viia.

Samal seisukohal on ka John Mearsheimer: „Kõikide riikide - nii suuremate kui ka väiksemate jõudude – edukus sõltub eelkõige nende otsustest ja tegemistest, kes omavad kõige rohkem võimu“ (2014, 5).

Neist kolmest realismi põhitõekspidamistest on võimalik vastavalt realismiharule erinevaid järeldusi teha ja seoseid luua. Tehtud järeldused loovad aluse seletamiseks riikide välispoliitiliste otsuste tagamaid. Nii ongi välja kujunenud sellised rahvusvaheliste suhete teooriad nagu kaitsev realism ja ründav realism.

Oma seosed ja tähelepanekud on John Mearsheimer taandanud viiele ründava realismi põhieeldusele. Need aitavad sisse juhatada ja paremini mõista tema nägemust riikide käitumismustritest.

Esimese punktina toob Mearsheimer välja, et rahvusvaheline süsteem on anarhiline. Selline maailmanägemus ei tähenda, et valitseks pidev kaos, mis tekitab riikidevahelisi konflikte, vaid anarhiline süsteem kujutab endast olukorda, kus rahvusvahelisel areenil puudub kõrgem võim. Pole olemas ühtset maailmavalitsust, mis riikidevahelisi suhteid reguleerib, konflikte lahendab ja ära hoiab (Mearsheimer 2014). Seega võib öelda, et rahvusvahelise süsteemi struktuuri seisukohalt vaadates on riigid omavahel võrdsed. Kõik omavad teoreetiliselt õigust ise otsuseid vastu võtta ja neist lähtuvalt tegutseda.

Ründava realismi teooria järgmised kaks põhiseisukohta on seotud riigi võimete ja kavatsustega. Täpsemalt öeldes on Mearsheimer arvamusel, et kõik riigid omavad sõjalist võimekust. Seega on teoreetiliselt kõikidel riikidel võimalik üksteist rünnata ja isegi hävitada. Peaaegu iga riik omab tänapäeval ju mingisugust sõjaväge ja sõjatehnikat. Isegi siis, kui see on mõeldud oma riigi kaitsmiseks, on võimalik kaitsejõudu teiste ründamiseks kasutada. Lisaks on igal riigil olemas ka rahvas, kes võib vajaduse korral rünnata. (Ibid.) Mearsheimer ise kirjutab sellest nii: „Iga kaela kohta on olemas kaks paari käsi, mis on võimelised seda kaela kägistama“ (2014, 31).

Samal ajal pole kunagi võimalik ennustada, kas riigid plaanivad oma ründejõudu teiste vastu kasutada või mitte. Kuna riigid käituvad vastavalt oma isiklikele eesmärkidele, pole võimalik nende kavatsustes täiesti kindel olla. Eesmärkide varjamine toob kaasa teiste jaoks ootamatuid otsuseid, mistõttu on rahvusvahelisel areenil üksteise usaldamine keeruline. (International Relations Theories...2013, 79) Otsuseid saab vastu võtta lähtudes hetkel valitsevast olukorrast ja teadmistest. Saades informatsiooni juurde, võivad riikide plaanid kiiresti

muutuda. Eriti selgelt avaldub see konfliktiolukordades, kus esialgu sõbralikuna tunduvad riigid on nõus oma huvide kindlustamiseks teisi ründama.

Mearsheimeri teooria neljanda eelduse järgi on riikide ülimaks eesmärgiks püsima jäämine. Iga riigi sooviks on säilitada oma territoriaalset terviklikkust ja suveräänsust. Muidugi on riikidel peale julgeoleku ka teisi eesmärke, mille poole püüelda. Näiteks soovitakse parandada oma rahva heaolu, lahendatakse keskkonna probleeme, kaitstakse ja edendatakse inimõigusi või levitatakse mingisugust ideoloogiat. (Mearsheimer 2014) Neid eesmärke on võimalik saavutada vaid juhul, kui riigi julgeolek on tagatud ja valitsusel on võimalik teistest sõltumatult otsustada. Samas võib täheldada, et tihtipeale tühisena tunduvad eesmärgid võivad pikas perspektiivis olla vajalikud riigi põhieesmärkide saavutamiseks. (International Relations Theories...2013, 79) Näitena võib välja tuua eelpool kirjutatud keskkonna probleemide lähendamise eesmärgi. Keskkonnaprobleemide tagajärjeks võib olla julgeolekuohu suurenemine, kui nende probleemide mõjul vähenevad riigi käsutuses olevad ressursid. Sellega kaasnevad omakorda näljahäda ja haigused. Ressursside nappus võib kergelt viia konfliktide tekkimiseni. Samuti loob see suure hulga keskkonnapõgenikke, kes kujutavad endast julgeolekuriski. Seega, lahendades keskkonnaprobleeme saavad riigid vähendada ohtu, mis neid vastasel juhul ähvardaks.

Ründava realismi teooria viimane seisukoht ütleb, et riikide käitumine on ratsionaalne. See tähendab, et riigi tegutsemine rahvusvahelisel areenil on põhjaliku riskianalüüsi tulemus. (Ibid.) Riigid ei ole anarhilises süsteemis mõtlematud agressorid, kes valimatute vahenditega oma eesmärke ellu viivad. Enne otsuse langetamist ja tegutsemist, hinnatakse kõiki plaanitava käitumise aspekte (Ibid.). Ainult sellisel juhul on võimalik valida parim strateegia oma eesmärkide elluviimiseks. Rahvusvahelises süsteemis on riskid liiga suured, et eelnevalt kalkuleerimata otsuseid langetada, sest sellel võivad olla riigi jaoks hukutavad tagajärjed.

1.2 Riigi käitumine ründava realismi teooria järgi

Eelnevalt käsitletud põhiseisukohti üksikult vaadates pole võimalik täpselt seletada riikide välispoliitiliste otstuste tagamaid. Siiski saab igast põhieeldusest teha järeldusi, mille omavahelisel ühendamisel on võimalik luua teoreetiline alus mõistmaks, miks riigid just sel viisil käituvad ja mida nad saavutada soovivad.

Anarhiline rahvusvaheline süsteem, kus iga riik omab ründejõudu, mille kasutamist pole võimalik ette prognoosida, on tekitanud olukorra, kus riigid on sunnitud oma püsijäämise kindlustamiseks midagi ette võtma.

Esimeseks võimaluseks on ähvardava ohu kõrvaldamine. See tähendab konflikti astumist potentsiaalselt ohtliku riigiga, et viimast seeläbi nõrgestada (Mearsheimer 2014).

Teine võimalus on oma kaitsevõime arendamine. See aitab teiste riikide poolse rünnaku korral püsijäämist kindlustada ning mõjub samas endast ohtu kujutavale riigile heidutavalt. Kaitsevõime suurenemise läbi kasvab ju samaaegselt riigi ründejõu. (Ibid)

Kõige suurema ründejõuega riigid omavad rahvusvahelisel areenil kõige paremat positsiooni, mis tähendab, et neil on maailmas rohkem jõudu. Teised riigid ei ole huvitatud võimsate riikidega konflikti astumisest, sest ratsionaalsuse printsiibist lähtuvalt on sellisel konfliktil nõrgematele riikidele suuremad riskid. (International Relations Theories...2013, 80) Järelikult püüdvad riigid jõudu saavutamise poole, sest see tagab nende julgeoleku. Randall Schweller ütleb samuti, et realism on teooria, mis keskendub eelkõige jõule ja julgeolekule. Riigid püüdvad jõudu poole, sest nad eksisteerivad eneseabi süsteemis, kus saab loota vaid iseendale. (2011)

Ründava realismi teoorias põhineb jõud, mille poole riigid püüdvad, mõjul teiste riikide üle ja ka majanduslikul võimekusel, mida see riik omab (Ibid.). Riigid üritavad pidevalt oma territooriumi laiendada, haarata mõjujõudu teiste riikide üle ja kontrollida maailma majandust (Gilpin 1995).

Mearsheimer ütleb, et mida rikkam on riik, seda suurema tõenäosusega on ta võimeline arendama ja kasutama suurt sõjalist jõudu. (Ibid.) Seega proovivad riigid maksimeerida oma majandusest saadavat tulu. Sõdimine, sõjaväe ülalpidamine ja tehnika soetamine on riikidele äärmiselt kulukas. Seetõttu peavad sõjaliselt võimsad riigid olema ühtlasi ka edukaima majandusega. Sarnasel seisukohal on ka Fareed Zakaria, kes ütleb, et vaid need riigid, kes omavad piisavalt ressursse, on võimelised oma haaret maailmas laiendama (Higgs 1999).

Mõjujõud teiste riikide üle tähendab, et kontrollriigil on võimalik alluva riigi käitumist suunata vastavalt enda vajadustele ja teda seeläbi kasutada oma eesmärkide saavutamiseks (Ibid.). See vähendab ühtlasi potentsiaalset rünnakuohtu nende poolt ja kindlustab alluvate riikide abi sõjalise vastasseisu korral kolmandate riikidega.

Lisaks edukale majandusele ja mõjujõule vajavad riigid ka suurt rahvaarvu. Inimesteta pole võimalik üles ehitada suurt sõjaväge ega tagada majandusarengut. Väikese

sõjaväega pole aga võimalik kehtestada kontrolli teiste riikide üle ja kindlustada oma positsiooni maailmas. (Mearsheimer 2014)

Järelkult võrdub riigi võim eduka majanduse, suure rahvaarvu ja kontrolliga teiste riikide üle. Eemaldades ühe komponendi sellest võrrandist, on võimalik oluliselt nõrgestada riigi positsiooni maailmas.

Sellest lähtuvalt võib öelda, et igasugune majanduslik allakäik ja mõjupositsioonide kadumine seab ohtu riigi julgeoleku. Seega on riikide tegutsemine ajendatud nende isiklikust soovist oma mõjusfääri ja majandusedu kindlustada. Väga sageli on see võimalik vaid ründejõudu kasutades. Ka Robert Gilpin ütleb, et rahvusvahelised suhted on üksnes kestev võitlus rikkuse ja võimu pärast iseseivate riikide vahel anarhilises olukorras. Sõda on see, mis toob kaasa poliitilise olukorra muutuse rahvusvahelisel tasandil ja seetõttu valitseb maailmas pidev konfliktioht. (Gilpin 1995)

Erinevate realismiteooriate vahel on lõhe, kui palju võimu on ühel riigil mõistlik enda kontrolli alla saada. Ründava realismi teooriale vastanduv kaitsva realismi teooria ütleb, et kui riik haarab liiga suure võimu maailmas, on teised riigid enam motiveeritud astuma omavahelisse liitu, et takistada selle suurriigi tegevust. Tõenäoliselt toob selline liit kaasa konfliktiolukorra, mis seab ohtu võimsa riigi püsijäämise. (International Relations Theories...2013, 80-81)

Mearsheimeri teooria on aga seisukohal, et riigi eesmärgiks peab olema maksimaalse võimu saavutamine ehk hegemooniks saamine. Ülemvõimu saavutanud riigi vastu ei julge teised astuda, sest nad kardavad lüüasaamist, mistõttu ongi hegemooni julgeolek hästi kindlustatud. (Mearsheimer 2014)

Ülemaailmse hegemooni ehk teisisõnu maailmavalitseja esile kerkimine on Mearsheimeri arvates tänapäeval siiski väga ebatõenäoline. Ainuke võimalus selle saavutamiseks oleks tuumaülemvõimu omamine kõigi riikide üle. (Ibid.) Võib väga kindlalt väita, et sellise olukorra tekkimine on tänapäeval võimatu. Tuumarelv on rahvusvahelisel areenil mitmete riikide suurimaks julgeolekugarantiiks ja vaevalt oleksid riigid nõus sellest kindlustundest loobuma.

Just seetõttu keskendub ründava realismi teooria regionaalse hegemoonia mõistele. See tähendab, et riigid üritavad terve maailma asemel kehtestada ülemvõimu pigem kitsama geograafilise piirkonna üle. (Ibid.) Enamasti on mõistlik oma mõju alla saada lähedalasuvaid riike ja piirkondi, mille kontrollimine on asukoha tõttu lihtsam.

Kuna regionaalse hegemooni staatuse saavutamine on võimalik vaid juhul, kui saavutatakse võim teiste riikide üle piirkonnas, on selge, et riigi võimu suurenemine saab toimuda vaid teiste riikide võimu vähenemise arvetelt. Seega on võimu suurenemise ja vähenemise näol tegemist nullsummamänguga (Mearsheimer 2014).

Lisaks oma võimu suurendamisele, pööratakse suurt tähelepanu sellele, kui palju omatakse võimu võrreldes peamiste rivaalidega. Olles ise teatud võimustaatuse saavutanud, püüavad riigid takistada teisi sama saavutuseni jõudmast ehk kindlustada jõudude tasakaalu enda kasuks. (International Relations Theories...2013, 81) Seetõttu käituvadki riigid tihtipeale agressiivselt ja kasutavad oma ründejõudu teiste riikide vastu.

Jõu kasutamine peab siiski olema mõistlik. Siin tuleb mängu riikide ratsionaalsuse printsiip. Mõnikord on jõu kasutamisega kaasnevad riskid liiga suured, mistõttu oodatakse soodsama olukorra tekkimist. Sõdimine võib endaga kaasa tuua suured kahjud ja ka iseseisvuse kaotamise. Sõja kaotanud riike kasutatakse tihti enda võimu suurendamise eesmärgil ära. Peamiselt toimub majanduslik ära kasutamine. Eriti veel siis, kui tegemist on maavarade poolest rikaste riikidega. (Ibid) Sellisesse olukorda ei soovi riigid sattuda, mistõttu ollakse välispoliitilisi otsuseid tehes äärmisel ettevaatlikud ja strateegilised. Ka Gilpini realistlikus lähenemises võib näha ratsionaalsuse printsiipi. Gilpin ütleb, et riigid on huvitatud poliitilisest muutusest rahvusvahelises süsteemis vaid siis, kui see neile endile kasu toob. Kui saadav kasu ületab võimaliku kulu, astuvad riigid samme muutmaks valitsevat olukorda rahvusvahelises süsteemis. Selleks kasutatakse tavaliselt territoriaalselt, poliitilist ja majanduslikku ekspansiooni. (Gilpin 1995)

Siiski pole sõda ilmtingimata riikide esmane valik jõudude tasakaalu muutmiseks süsteemis. Ka petmine, valeliku informatsiooni esitamine ja tähelepanu kõrvalejuhtimine on sobivad vahendid. Selliseid strateegiaid kasutades on võimalik tekitada konflikte teiste riikide vahel, jäädes ise neist sündmustest eemale. (Mearsheimer 2014)

Rahumeelsemaks vahendiks oma mõjuvõimu laiendamiseks on koostöö tegemine teiste riikidega. Koostöö aluseks on siiski alati riigi isiklikud eesmärgid, mistõttu on koostöölepingute sõlmimine tihtipeale aeganõudev protsess. Koostöö tegemisel saavad suurimaks takistuseks kasu jaotamise küsimus ja hirm pettuse ees. (Ibid.)

Kõigi osapoolte eesmärgiks on koostööst alati maksimaalset kasu saada või vähemalt veenduda, et nende poolt saadav kasu ületab teiste osapoolte oma. Kui teine osapool võib

kokkulepetest rohkem võita, otsustavad paljud riigid pigem üksi tegutseda. Sel põhjusel pole ründava realismi arvates riikidevahelised liidud eriti püsivad. (Mearsheimer 2014)

Riikide pidevalt muutuvad plaanid põhjustavad umbusaldust. Ühel hetkel võib koostöö teistega olla vajalik, kuid eesmärkide muutumisel või parema pakkumise korral, on sidemed kiired katkema. Lõppkokkuvõttes võib tänane liitlane juba homme olla vaenlane. (Schweller 2011) Selline riigi käitumismuster oli selgelt näha Teises maailmasõjas, kui esialgsetest liitlastest said ruttu vaenlased. Näiteks Venemaa ja Saksamaa olid sõja alguses liitlased, kuid sõja lõpus astus Venemaa lääneriikide poolele. Üsna pea toimus ka nende liitlaste suhetes jähnenemine, mis viis Külma sõja puhkemise ja võidurelvastumiseni 19. sajandi teisel poolel USA ja Venemaa vahel.

Kui riigid suudavad neist probleemidest mööda vaadata, on võimalik saavutada viljakas koostöö.

Käesoleva bakalaureusetöö autor on seisukohal, et riikidevahelisel koostööl on tänapäeva rahvusvahelisel areenil siiski suurem roll. Autor on seisukohal, et riigid kasutavad pigem koostööd ja kokkuleppeid oma eesmärkide saavutamiseks, sest nii on lihtsam oma julgeolekut kindlustada. Alles siis, kui see strateegia ei anna soovitud tulemusi, võtavad riigid kasutusele agressiivsemad meetmed eesmärkide saavutamiseks. Autor on veel seisukohal, et just läbi koostöö ja liitude on võimalik regionaalse hegemoonia saavutamine. Kui osapooltel on kattuvad huvid ja ühine nägemus piirkonna tulevikust, püsib selline liit palju pikemalt, kui üksi tegutsemise korral. Siiski põhinevad ka need liidud riikidevahelistel jõusuhetel ja kehtib tugevama õigus.

Tuginedes eelnevale arutlusele ja ründava realismi teooria põhiseisukohtadele võime järeldada, et Venemaa sekkus Süüriasse mitmete isiklike eesmärkide saavutamiseks, mis on ajendatud tema soovist endale suuremat võimu kindlustada ja julgeolekut tagada. Vastasel juhul poleks seda sammu ette võetud, sest ratsionaalsuse printsiibist lähtuvalt ei osale riigid konfliktides, kui selle kulu ületab võimalikku saadavat tulu.

2. JULGEOLEKU EESMÄRGID

2.1 Mereväebaasi kindlustamine ja liitlase säilitamine

Süüria ja Venemaa omavahelised sidemed ulatuvad tagasi juba Teise maailmasõja lõppu, kui Nõukogude Liit allkirjastas Süüria valitsusega salajase pakti, lubades igakülgset sõjalist ja poliitilist abi. Kahe riigi vaheline liit tihenes veel enam Suessi kriisi ajal 1956. aastal, kui mõlemad riigid asusid konfliktis toetama Egiptust. (Knight 2015)

Praegu on kahe riigi suhete kindlaks aluseks 1970. aastatel alguse saanud Venemaa relvade müük Süüriasse. Ligemale miljardi dollari väärtuses aktiivsete tehingutega on Süüria üks Venemaa suurimaid kliente maailmas. Süüriasse imporditud relvadest peaaegu kolm neljandikku on pärit Venemaalt. (Patokallio, Saarinen 2012)

Kahe riigi lähedastest suhetest annab tunnistust veel Venemaa mereväebaas Süüria läänerannikul Tartusi linnas. Baas on püsinud seal juba 1971. aastast. Venemaal õnnestus Tartusi sadamat enda käes hoida ka pärast Nõukogude Liidu lagunemist ja kuigi tegemist ei ole väga suure rajatisega, tagab see Venemaale ligipääsu nii Vahemerele kui ka Punasele Merele. (Delman 2015)

Venemaa teine lähim sõjaväebaas paikneb Musta mere rannikul Stevastopolis, Seal Vahemerele pääsemiseks peavad Venemaa sõjalaevad läbima NATO liikmesriigi Türgi kontrolli all oleva Bosporuse väina, mis konflikti korral Venemaa sõjalaevadele tõenäoliselt suletakse. (Ibid.) Just seetõttu on Tartusi mereväebaas Venemaale kui valdavalt sisemaariigile väga olulise tähtsusega.

Neil põhjustel võib praegu pidada Süüriat Venemaa tähtsaimaks liitlaseks piirkonnas. Ühegi teise riigiga pole Venemaal sealses regioonis nii tihedaid suhteid tekkinud. Süüria puhul on oluline veel asjaolu, et tegemist on ühega neist riikidest Lähis-Idas, kel puuduvad sidemed Ameerika Ühendriikidega. Seetõttu on Süüria Venemaale strateegiliselt väga oluline pidepunkt välispoliitika elluviimiseks. (Lynch 2015)

Venemaa jaoks oleks suhete katkemine Süüriaga välispoliitiliseks tagasilöögiks, sest see vähendaks oluliselt Venemaa mõjuvõimu strateegiliselt tähtsas piirkonnas. Režiimi langemisel Süürias oleks tõenäoliselt just sellised tagajärjed. Lääneriikidel avaneks võimalus aidata võimule endale meelepärane valitsus, kes vaatab liitlaste saamiseks Venemaa asemel hoopis lääneriikide poole. Sellise olukorra tekkimist Venemaa lubada ei saa.

Suhete katkemine tähendaks ühtlasi Venemaa lahkumist Tartusi sadamast, mis vähendaks oluliselt Venemaa sisejulgeolekut ja sõjalist positsiooni. Venemaa sõjalaevadel puuduks sellisel juhul kiire ligipääs Vahemerele. Samuti näeb Venemaa president Vladimir Putin võimalust, et tema lahkumise korral võivad baasi üle võtta NATO või USA väed, mis aitaks kindlustada Euroopa julgeolekut ja vähendaks seeläbi Venemaa võimalusi positsiooni kinnitamiseks endistes Nõukogude Liidu riikides, eriti aga Krimmi poolsaarel. (Delman 2015)

Lähtuvalt sellest analüüsist, on selge, et Venemaa otsus Süüriasse sekkumiseks oli igati loogiline käik.

2.2 Autoritaarsete režiimide kaitsmine

Venemaa otsus toetada Süüria kodusõjas valitsevat Bashar al-Assadi võimu on vajalik kindlustamiseks autoritaarsete režiimide püsijäämist Lähis-Idas. Ühtlasi proovitakse seeläbi saata sõnumit läänemaailmale, et teiste riikide siseasjadesse sekkumine valitseva võimu kukutamise eesmärgil ei ole mingil tingimusel õigustatud. (Taub 2015)

Venemaa on seisukohal, et Araabia kevade rahvaülestõusud on USA ja tema liitlaste poolt tahtlikult tekitatud, et külvata ebastabiilsust, kukutada endale mittesobivad valitsused ja suurendada seeläbi oma mõjuvõimu piirkonnas (Park 2012).

Kuigi USA ja tema liitlased on rõhutanud, et nende eesmärgiks on seista tsiviilisikute turvalisuse eest Araabia riikides aset leidvates mässudes ja kodusõdades, kinnitasid Liibüa sündmused Venemaa kahtlusi, et inimõiguste kaitse autoritaarsetes riikides pole nende ainuke eesmärk (Ibid.).

ÜRO resolutsiooni 1973 alusel kehtestati Liibüa kohal lennukeelutsoon, mille eesmärgiks pidi olema Liibüa valitusjõudude plaanitava õhurünnaku ärahoidmine tsiviilisikute vastu. Selle asemel, et takistada Liibüa valitsusvägede õhurünnakut, kasutasid NATO riigid oma jõudu hoopis Gaddafi režiimi maavägede ründamiseks. See NATO jõudude operatsioon andis olulise löögi tagamaks autoritaarse valitseja kõrvaldamise. Niisugune sündmuste areng

saatis Venemaale hoiatuse, et lääneriigid üritavad humanitaarkriise ära kasutades saata oma vägesid iseseisvatesse riikidesse, et kindlustada seal mõjuvõimu. (Park 2012)

Süürias on esile kerkinud samasugused probleemid. Verised konfliktid valitsusvägede ja mässuliste vahel on tõstatanud rahvusvahelisel tasandil inimõiguste küsimuse. Venemaa näeb seda vaid ettekäändena tagamaks Süüriale Liibüa saatust ja proovib sekkumise abil kindlustada valitseja võimul püsimise. Venemaa välisminister Sergei Lavrov ütles otse välja, et Venemaa soovib Süürias ära hoida Liibüa sündmuste kordumist. Sel põhjusel on Venemaa oma vetoõigust kasutades takistanud Süüria resolutsioonide vastuvõtmist ÜRO Julgeolekunõukogu hääletusel. (Taub 2015)

Moskva kardab, et Araabia kevade meeleavaldused võivad Süüriast edasi levida Kesk-Aasiasse ja Venemaa territooriumile. Venemaal mäletatakse selgelt Serbias, Ukrainas ja Gruusias toimunud värvilisi revolutsioone, mille tagajärjel asendati venemeelsed valitsused demokraatlike valitsustega, ja meeleavaldusi 2012. aasta presidendivalimiste ajal. (Ibid.) Need sündmused tõestavad, et rahvaülestõusud on võimalikud ka väljaspool Lähis-Ida regiooni. Läänepoolse toetusega võivad ülestõusudest välja areneda kodusõjad, mis nõrgestavad riiki ja valitsust ning võivad luua aluse lääneliitlaste sissetungiks.

Sekumine Süüria kodusõtta, aidates seeläbi režiimi vägedel purustada demokraatia poole püüdlevaid mässulisi, kannab endas olulist sõnumit: Venemaa ei poolda režiimide asendamist läänemeelsete valitsustega ega kavatses lubada demokraatlike jõudude levimist oma riigi territooriumil ega lähiumbruses. (Ibid.) Samuti aitab Venemaa toetusel püsima jäänud režiim tõestada, et lääneriikidel pingutused Venemaa positsiooni õõnestamiseks strateegiliselt olulises piirkonnas pole tulemuslikud. Venemaa kavatses võidelda oma mõjuvõimu säilitamise nimel ja loodab niisuguse tegevusega anda eeskuju juba demokraatia poole liikunud riikidele autoritaarsete režiimide taaskehtestamiseks. (Ibid.)

2.3 Äärmusliku islami leviku takistamine

Süüria kodusõjas on esile kerkinud veel üks oluline julgeolekuoht. Seda mitte ainult Venemaale, vaid ka kogu maailmale. Tegemist on vägivaldsete islamiäärmuslike rühmitustega. Seetõttu ongi Moskva eesmärgiks Süürias takistada nende vaadete laiemat levikut. (Pillar 2015)

Süüria kodusõjas on võimsalt esile tõusnud radikaalsete vaadetega terroriorganisatsioon Islamiriik. Neil on õnnestunud kiirelt oma võimu alla saada väga suur osa Põhja- ja Kirde-

Süüriast. Lisaks kontrollib Islamiriik veel mitmeid linnu Süüria ja Türki piirialadel, kus nad on kehtestanud šariaadi seadused. (Walt 2015)

Islamiriik paistab silma julma käitumisega vastaste suhtes, mida filmitakse ja hiljem propaganda eesmärgil kasutatakse. Islamiriigi suurenev mõjuvõim Lähis-Idas ning ohvriterohked terrorirünnakud Euroopas ja Ameerikas on avaldanud mõju välisriikide julgeolekule. (Ibid.)

Venemaa kardab äärmuslike islamivaadete tõusmist ka enda territooriumil. Venemaalt ja endistest Nõukogude Liidu riikidest on praeguseks Süüriasse Islamiriigi ridadesse võitlema suundunud juba rohkem kui 5000 inimest. Ollakse hirmul, mis võib juhtuda, kui need võitlejad saabuvad tagasi kodumaale. (Ibid.)

Venemaal elab praegu umbes 20 miljonit moslemit ning islamiusk on suuruselt teine religioon riigis. Valdavalt esindab enamuse Venemaal elavatest moslemitest islami sunniitlikke vaateid nagu ka Islamiriigi võitlejad. Bashar al-Assadi režiim Süürias esindab aga islami šii kogukonda, mis vastandub oluliselt sunniitidele. (Islam in...) Selline olukord võib tekitada rahulolematust Venemaa sunniitides ja luua viljaka pinnase äärmuslike vaadete laiemale levikule Venemaal.

Hinnanguliselt on mitmetes Venemaa piirkondades lausa 80% oht radikaalsete jõudude esilekerkimiseks. Mida rohkem haarab Islamiriik Süürias võimu, seda enam laiendavad haaret äärmuslikud jõud väljaspool Süüriat. Suureneb võimalus, et noored moslemid Venemaal võtavad eeskju Islamiriigi tegudest ja panevad seejärel toime rünnakuid Venemaa valitsuse ja rahva vastu, muutes olukorra riigis ebastabiilseks (Ibid.)

Seetõttu on Venemaa jaoks oluline takistada ka Islamiriigi laienemist Süürias. Rünates aktiivselt lisaks mässulistele ka äärmuslasi on väiksem tõenäosus, et Venemaalt lahkunud võitlejad saabuvad tagasi kodumaale. Samuti oleks Islamiriigi värbajatel raske tuua eeskjuks organisatsiooni, mis on lüüa saanud. (Ibid.) Purustades Islamiriigi tema südames, aitab see tõenäoliselt edaspidi ära hoida Lähis-Idast organiseeritud terrorirünnakuid Venemaa territooriumil.

3. MAJANDUSLIKUD EESMÄRGID

3.1 Pääsemine majandusisolatsioonist

Viimastel aastatel on Venemaa majandus olnud tugeva surve all. Suuremas osas on see tingitud sündmustest Ukrainas.

2013. aastal sai alguse Ukraina kriis, mille tulemusena toimus 2014. aasta kevadel Krimmi annekteerimine Venemaa Föderatsiooni relvajõudude poolt. See oli esimeseks suuremaks konfliktiks Venemaa ja lääneriikide vahel pärast külma sõja lõppu ja Berliini müüri langemist. Krimmi okupeerimist loetakse ühtlasi teise külma sõja alguseks. (2014. aasta...)

Ukrainas toimunud sündmused ja Krimmi annekteerimine on paljude riikide poolt hukka mõistetud. Krimmi ja Ukraina taasliitmise eest seisavad peamiselt Euroopa Liidu riigid ja USA. Selle saavutamiseks on tehtud mitmeid olulisi samme. Kõige mõjukamaks survestamise vahendiks on olnud majandussanktsioonid.

Tänapäeva globaliseerivas maailmas on riigid omavahel väga tihedates majandussuhetes ja riikide majandusedu sõltub paljuski teistest riikidest. Oma tugevuse ja positsiooni säilitamiseks on edukas majandus riigile väga vajalik. Just sel põhjusel on majandussanktsioonide kehtestamine osutunud edukaks konfliktilahendamise viisiks.

Krimmi sündmuste tõttu Venemaale kehtestatud ranged majandussanktsioonid on viinud riigi majanduse, mis juba varem langustendentsi näitas, veelgi sügavamasse kriisi. (Impact of Western ...)

2014. aasta jooksul kehtestati Euroopa Liidu, USA, Kanda ning teiste liitlaste ja partnerite poolt kooskõlastatud sanktsioonid Venemaale kolmes laines. Esimesed sanktsioonid piirasid juurdepääsu lääneriikide finantsturgudele ja teenustele. Samuti seati piirangud vene riigi - , pangandus -, energeetika- ja kaitse sektori ettevõtete tegevusele välismaal. (Ibid.)

Teine sanktsioonide laine pani embargo kõigile kõrgtehnoloogilistele nafta tootmise seadmetele ja uurimismeetoditele (Ibid.)

Kolmas sanktsioonide laine tähendas piiranguid relvastuse ja militaarkasutuses olevate kaupade eksportimisele Venemaale. Lisaks sellele, piirati mitmete Venemaa kõrgete isikute tegevust välismaal, külmutades nende varad ja kehtestades sisse-ja läbisõidupiiranguid. (Impact of Western...)

Nende majandussanktsioonide tulemusena langes rubla-dollariga vahetuskurss 50% ja näiteks ainuüksi 16. detsembril 2014. aastal kukkus kurss 20% võrra. Inflatsioonimäär Venemaal on olnud samuti väga kõrge – ligikaudu 11.4%. Praegu on Venemaa majanduse probleemiks eelkõige suur kapitali väljavool, mis on ulatunud umbes 130 miljardi dollarini 2014. aastal ja esialgsete andmete kohaselt ulatus 2015. aastal kapitali väljavool 120 miljardi dollarini. (Ibid.)

Majandussanktsioonid on seega vähendanud riigi tulusid oluliselt. Sõjatööstuse ülalpidamine, mis on riigi julgeoleku põhiline tagaja, on olnud aga väga kulukas.

NATO laienemine ja USA mõjuvõimu suurenemine Euroopas kujutab lähtuvalt ründava realismi teooria põhimõtetest suurt ohtu Venemaa julgeolekule. Seetõttu tunneb Venemaa vajadust oma kaitsevõimet kindlustada. Hoolimata kehtestatud majandussanktsioonidest ja nende mõjudest, on Venemaa oluliselt suurendanud sõjatööstuse rahastamist. Ainuüksi 2013. ja 2014. aastal suurendati sõjatööstuse kulutusi 26% võrra. Majandusolukorra tõttu vähenenud eelarvele avaldab selline kulutuste suurenemine suurt mõju. Tõenäoliselt tuleb peagi hakata kulutusi kärpima, sest vastasel juhul võib riigimajandus kokku kukkuda. (Adomanis 2015)

Järelikult peab Venemaa leidma võimalusi, kuidas nõrgast majandusolukorrast välja tulla, ohverdamata samal ajal oma positsiooni Krimmis. See oleks võimalik vaid juhul, kui läänemaailm loobub Venemaa vastu kehtestatud majanduspiirangutest. Süüria kodusõja ära- kasutamine on siinkohal väga kaval taktikaline käik. (Snyder 2015)

Esiteks on Venemaa sekkumine Süüria kodusõtta koondanud läänemaailma tähelepanu Ukraina sündmustelt hoopis Lähis-Itta. Rändekriis ja äärmusrühmituse Islamiriiki positsiooni laienemine on hetkel olulisemad küsimused kui Ukraina. Elavdades õhurünnakutega konflikti Süürias, saab Venemaa jätkuvalt hoida kõigi tähelepanu Lähis-Idas. Nii avaneb Venemaal võimalus Krimmis vabalt tegutseda ja positsiooni kindlustada. (Ibid.)

Samal ajal proovib Venemaa läheneda lääneriikidele Islamiriigi vastase koostöö valguses. Ameerika Ühendriikide president on juba välja öelnud, et Venemaa roll Islamiriigi positsioonide pommitamisel on olnud olulise tähtsusega. Samuti on Prantsusmaa valitsus olnud üha toetavamal positsioonil Venemaa tegevuse osas, eriti pärast Pariisi terrorirünnakuid. (Smith

2015) Olles osa alliansist, kes võitleb Islamiriigi vastu, avaneb Venemaal võimalus soojendada suhteid Euroopaga, mis aitaks saavutada majandussanktsioonide eemaldamist ja leppimist olukorraga Krimmis.

Samuti üritab Venemaa oma majandusolukorra parandamiseks ära kasutada valitsevat rändekriisi.

Süürias juba üle viie aasta kestnud kodusõda on endaga kaasa toonud väga laiaulatusliku põgenike probleemi Euroopas ja Süüria lähiriikides. Sõjategevuse eest, mille käigus on kasutatud keemiarelva ja mis on nõudnud praeguseks juba vähemalt 250 000 inimelu, on põgenenud üle nelja miljoni inimese. Neist enamus elab naaberriikide põgenikelaagrites, kuid puutumata pole jäänud ka Euroopa. Iga päev saabub tuhandeid põgenikke Süüriast, lootuses siin leida turvalist varjupaika. Ainuüksi 2015. aastal saabus üle Vahemere Euroopasse rohkem kui miljon põgenikku ja migranti. Suurem osa neist oli küll pärit Süüriast, aga saabujaid oli ka Afganistanist ja Iraagist. (Hüttl, Leandro 2015)

Nii suure hulga sisserändajate saabumine on avaldanud tugevat mõju Euroopa riikidele ja nendevahelistele suhetele. See on lõõnud vankuma Euroopa põhilised väärtushinnangud ja seisukohad rahvaste ühtsusest, võrdsusest ja vabast liikumisest. (Sunderland 2016)

Lisaks on laiaulatuslik rändekriis tekitanud Euroopa riikidele mitmeid majanduslikke, julgeoleku – ja integratsiooniprobleeme. Näiteks ulatusid kulutused sisserändajate toetuseks 2015. aastal Saksamaal 10 miljardi euron. Prognooside järgi suureneb see summa 2016. aastal veelgi (Ibid.).

Julgeolekuprobleemiks on kujunenud Islamiriigi võitlejad, kes saavad koos põgenikega Euroopasse, et korraldada siin terrorirünnakuid ja värvata inimesi oma organisatsiooni (Yuhas 2016). Seda võis näha 2015. aasta novembris Pariisis, kui Islamiriigi võitlejate terrorirünnakus hukkus üle saja inimese ja vigastatuid oli enam kui 350 (Bolton 2015).

Samuti toimusid hiljuti pommiplahvatused Brüsseli lennujaamas, mille eest võttis jällegi vastutuse Islamiriik (Brussels attacked by...).

Julgeolekuohtu suurendab omakorda integratsiooniküsimus. Kuidas integreerida range režiimiga riikidest pärit moslemeid vabade väärtustega Euroopa ühiskonda? Kuidas tagada neile korralik keeleõpe, töö ja haridus? (Sunderland 2016)

Tihti peale elavad sisserändajad kehvades tingimustes, olles kinni piiritsoonides, kus puuduvad korralikud sanitaar- ja elutingimused, levivad haigused ja vägivald. Samuti pole

kindel nende staatus asukohariigis. Nende asüülitaotlus pole rahuldatud ja samal ajal pole neile ka tagatud ümberasumist kolmandatesse riikidesse. (Dearden 2016) Niisuguse puuduliku integratsioonipoliitika tõttu suureneb põgenike hulgas radikaliseerumine, andes võimaluse Islamiriigi värbajatel neid enda rühmitusse kaasata (Dickstein 2014).

Nende võimalike ohtude tõttu on Euroopa kaheks jagatud. Ühel pool on need, kes soovivad sisserändajaid aidata ja edendada sulandumist Euroopa ühiskonda. Nende vastas aga seisavad riigid, kes nõuavad piiride sulgemist kõigile sisserändajatele ja rangete meetmete kasutuselevõtmist migrantide suhtes. (Sunderland 2016)

Venemaa tegevus Süürias on oluliselt suurendanud Euroopasse saabuvate põgenike arvu. Mida rohkem neid Euroopasse saabub, seda nõrgemaks Euroopa muutub, sest riigid ei ole võimelised rahvamasse vastu võtma. Nii kaua, kuni kodusõda Süürias kestab, ei lõpe rändekriis ega sellega kaasnevad probleemid Euroopa jaoks. (Snyder 2015)

Põgenikevoolu tõttu valitsev keeruline olukord on igati sobilik Venemaale. Ta on huvitatud nõrgast ja erimeelsustest räsitud Euroopast, mis on palju sõbralikum ja vastuvõtlikum Venemaa mõjutustele. (Ibid.)

Teisest küljest aga vaatavad Euroopa riigid Venemaa, kui võimaliku liitlase poole, kes aitab oma tegevusega lõpuks tagada rahu Lähis-Idas. Üha suurem hulk Euroopa liidreid on jõudnud arusaamisele, et Süüria kodusõjale pole võimalik lahendust leida ilma Venemaa ja Bashar al-Assadi abita. Näiteks kutsus Austria välisminister Sebastian Kurz oma visiidil Teherani riike üles tegema koostööd Venemaa ja Iraaniga ühise lahenduse leidmiseks Süürias. Ta lisas, et riigid peavad üles näitama solidaarsust ja kaasama Assadi režiimi võitlusesse Islamiriigi vastu. Samuti tegi avalduse Hispaania välisminister Jose Manuel Garcia Margallo, kes ütles, et on saabunud aeg alustamiseks läbirääkimisi Assadi režiimiga, kui maailm ei soovi näha selle sõja jätkumist. (More European leaders...) Sõjategevuse lõpetamine aitaks leevendada rändekriisi ning laheneks Euroopa jaoks väga keeruliseks kujunenud probleemi. Olles Euroopale selles küsimuses abiks, loodab Venemaa, et see toob ühtlasi kaasa ka majanduslike suhete soojenemise. (Ibid.)

Järelikult saab Venemaa Süüriasse sekkumisest ja rändekriisi õhutamise kasu igal juhul, kas siis Euroopa nõrgestamise või suhete soojenemise läbi.

3.2 Gaasitoru küsimus

Teine oluline majanduslik eesmärk on seotud maagaasiga. Süüriasse sekkumisega proovib Venemaa kaitsta oma dominantset positsiooni Euroopa gaasiturul. Praegu hoiab Venemaa gaasimonopol Gazprom enda käes 30% kogu Euroopa gaasiturust. Veel täpsemalt – 80% Gazpromis toodetud gaasist müüakse Euroopasse, mistõttu on Euroopa turg Venemaa jaoks äärmiselt olulise tähtsusega. (Austin 2015)

Venemaa positsioonile gaasiturul kujutab suurt ohtu Katari poolt 2009. aastal välja pakutud gaasitoru idee, mis kulgeks Pärsia lahest läbi Saudi Araabia, Jordaania ja Süüria Euroopasse. Viimane on vägagi huvitatud liitumisest maailma suurima maagaasi tootjaga, sest Euroopa on liialt sõltuv Venemaa gaasist. Juba varem on Venemaa tõestanud, et hoides enda käes nii suurt osa Euroopa turust, on tal lihtne maagaasi poliitilise mõjutusvahendina kasutades riikidega manipuleerida. Näiteks lõpetas Venemaa 2009. aasta talvel gaasitüli järel Ukrainaga mitmete riikide varustamise maagaasiga, jättes seeläbi tuhandeid inimesi külma kätte kannatama. Seetõttu otsitakse Euroopas järjest enam alternatiivseid võimalusi maagaasi importimiseks. Seda püüdlust toetab tugevalt ka USA, kes ei soovi näha Venemaast sõltuvat Euroopat. (Ibid.)

Pärsia lahes paiknev gaasimaardla on maailma suurim ning Katar omab kahte kolmandikku sellest ressursist. Ta ei saa seda eelist ära kasutada, sest on sõltuv tankeritest, mis transpordiksid gaasi Euroopasse. See muudab Katari maagaasi Venemaa omast oluliselt kallimaks. Plaanitav gaasitoru pakuks edaspidi aga palju soodsamat ligipääsu Euroopa turule. (Chang 2015)

Järelikult oleks Katari pakutud gaasitoru vajalik nii Euroopale kui ka Katarile endale. Antud idee võtmepunktiks on aga Süüria, mille kaudu peaks gaas Euroopasse jõudma. Kaks riiki – Katar ja Süüria – on omavahel vaenujalal usuliste vaadete tõttu: ühes valitsevad šiiidid ja teises sunniidid. Samuti on Süüria valitsus lähedastes suhetes Venemaaga ega soovi neid sidemeid Katari gaasitoru nimel ohverdada, mistõttu ongi Süüria keeldunud koostööst Katari ja tema liitlastega. (Austin 2015)

Vastukaaluks Katari ideele otsustas Iraan, kes omab teist osa Pärsia lahe gaasimaardlast, välja pakkuda uue gaasitoru plaani. Selle kaudu oleks võimalik transportida Iraani odavat maagaasi läbi Iraagi ja Süüria Euroopasse. (Ibid.)

Niisugune variant sobiks hästi ka Venemaa valitsusele, kellel on juba Iraaniga püsivad kokkulepped gaasihinna kujundamiseks. Veel enam, pikaajalise Süüria toetajana on Venemaa ehitanud üles mõjusfääri Süüria valitsuse ja sõjaväe üle, mis annaks võimaluse president Putinil kontrollida ka teist Euroopasse kulgevat gaasitoru, kui see ehitataks. (Austin 2015)

Vaadates Süüria kodusõja huvigruppe ja väliseid toetajaid on selge, et hetkel seisab vaid Süüria võimaliku Katari-Türgi gaasitoru plaani vahel. Sel põhjusel toetabki Venemaa kodusõjas just Assadi režiimi. Katari toetatud opositsiooni võimuletulekuga avaneks Euroopal ligipääs odavamale gaasile ning Venemaa kaotaks lisaks suurele tuluallikale ka kontrollivahendi Euroopa riikide üle.

3.3 Nafta hinna tõstmine

Oluline aspekt, mis on Venemaa majandust negatiivses suunas mõjutanud (veel rohkem kui majandussanktsioonid), on madal nafta hind. Kuni 2014. aasta keskpaigani püsis nafta hind maailmaturul stabiilsena, jäädes 110 dollari juurde barreli eest, kuid 2014. aasta juunist on barreli hind üha enam langenud, jäädes juba alla 50 dollari barreli eest. Venemaa majandus on aga tugevalt sõltuv nafta ekspordist, mis moodustab 70% kogu riigi naftatoodangust. Järelikult on hinnalangusel väga suur mõju Venemaa sissetulekutele. Arvutuste kohaselt kaotab Venemaa iga barrelihinna ühedollarilise languse pealt umbes 2 miljardit dollarit tulu. (Bowler 2015)

Naftahinna madal tase maailmaturul on dikteeritud USA ja tema Lähis-Ida suurimate partnerite poolt – Saudi Araabia, Araabia Ühendemiraadid, Katar ja Kuveit. Madala hinna tingib püsiv turu ülevarustamine. Hinnalangusele aitaks kaasa toodangumahu vähendamine, kuid ei Venemaa ega Saudi Araabia koos liitlastega pole nõus seda tegema. Venemaa majandus võib seeläbi lõplikult kokku kukkuda veel enne, kui hind tõusma hakkab. Liitlased aga tahavad hoida hinda madalal, et vältida Venemaa majanduse võimalikku tõusmist. (Ibid.)

Siiski pakub Süüria kodusõda võimalusi nafta hinnatõusu esilekutsumiseks. Praeguseks pole Venemaa sekkumine Süüria sündmustesse siiski drastilist hinnatõusu kaasa toonud, kuid see võib peagi muutuda. Hinna tõusu tagamiseks on kaks peamist võimalust.

Esiteks tõstab Venemaa osalus Süürias Saudi Araabia ja tema liitlaste kulutusi, sest nad finantseerivad Süüria opositsioonivägesid, mis võitlevad nii Venemaa toetatud Assadi režiimi kui ka Islamiriigi vägedega. Madal nafta hind on avaldanud survet ka Saudi Araabia majandusele, mistõttu on mässuliste toetamine üha keerulisem. Juba praegu on Saudi Araabia

valitsus sunnitud lisaraha leidma toetuse jätkamiseks. Riigi tulude vähenemine on põhjustanud suurt rahulolematust Saudi Araabia valitsejate suhtes. Nafta hinna jätkuv kukkumine võib seega kaasa tuua sealse dünastia langemise. On võimalik, et oma võimu säilitamise nimel vähendab Saudi Araabia naftatoodangut ja hinnad hakkavad tõusma. (Critchlow 2015)

Teise võimaluse hinnatõusuks tagab Venemaa liit Saudi Araabia vaenlase Iraaniga. Kuigi praeguseks on Iraanile tuumaplaanide tõttu kehtestatud sanktsioone leevendatud, tagab nende sanktsioonide mõju koos madalate naftahindadega hetkel veel selle, et Iraan suurendab parima kasu saamiseks oma naftatootmist. See elavdab konkurentsi ja toob kaasa veel suurema ülekülluse turul. Seega ei jää Lähis-Ida suurtel naftariikidel muud üle, kui astuda samme hinna tõstmiseks. (Ibid.)

Muidugi võib Venemaa otsene sekkumine Süürias kaasa tuua veel suurema nafta hinna languse, kui Venemaa väljapeletamiseks Lähis-Idast, hakkavad Saudi Araabia ja teised naftariigid hinda veelgi madalamale laskma. Selline olukord aga seaks lisaks valitsusele Moskvast ohtu ka Saudi Araabia dünastiale. Viimase asendamine uue valitsejaga võiks küll kaasa tuua hinnatõusu, kuid selline suund pole hetkel ühegi osapoole jaoks vajalik. (Ibid.)

4. MÕJUVÕIMU LAIENDAMINE LÄHIS-IDAS

4.1 USA mõjuvõimu vähenemine

Lähis-Ida on alati olnud kahe suurvõimu – Venemaa ja USA – vaheline võimuvõitluse piirkond. Sepistades tihedaid sidemeid mitmete riikidega, on seelses regioonis viimastel aastakümnetel prevaleerinud USA mõjuvõim. Venemaa on jäänud pigem kõrvaltvaataja rolli, kes pole suutnud edukalt jõudude tasakaalu enda kasuks pöörata.

Araabia kevadega on kaasnenud terve rida olulisi sündmusi, mis on lõõnud kõikuma USA dominantse positsiooni Lähis-Idas. See ühtlasi on avanud tee Venemaa võimalikuks mõjuvõimu laienemiseks.

Pärast Tuneesia ülestõusu, levisid Araabia kevade mõjutused ruttu Egiptusesse, kus enam kui 20% rahvast elas allpool vaesuspiiri. 2011. aasta veebruaris, pärast 18 päeva kestnud protestiüritusi, astus president Mubarak tagasi. Esimese demokraatlikult valitud presidendina tuli võimule Mohamed Morsi. Värskest võimule saanud valitseja pidi aga silmitsi seisma üha halveneva majandusolukorraga. Riik vajab välisabi, eelkõige laenude, investeringute ja kaubavahetuse näol. Siin oli Ameerika Ühendriikidel oluline roll mängida. Siiski jäi läänepoolne abi üsna kesiseks. Araabia kevade esimeste aastate jooksul toetas USA mässudest räsitud riike 2,2 miljardi dollariga, mis polnud kindlasti piisav. Võrdluseks võib tuua Teise maailmasõja ja Marshalli plaani, kui sõjas kannatanud riike toetati 128 miljardi dollariga. (Hamid 2015)

Olukord Egiptuses muutus üha keerulisemaks ning 2013. aasta juulis toimus sõjaväe riigipööre. President taandati võimult ja põhiseadus kuulutati kehtetuks. Uus põhiseadus kinnitati 2014. aastal, millele järgnenud presidendivalimistel tuli võimule Morsi valitsuse endine kaitseminister ja vägede ülemjuhataja Abdel Fattah el-Sisi, kes oli ühtlasi ainus kandidaat neil valimistel. (Ibid.)

Sisi valitsuse käe läbi on Egiptuses praeguseks vahistatud juba 16 000 inimest, enam kui 2500 on tapetud ja ainuüksi 2014. aasta aprillis mõisteti surma üle 700 inimese, nende hulgas ka endine president Mohamed Morsi. Sisi võimuletuleku viis ja karmikäeline kord on avanud tee ekstremistlike liikumiste esilekerkimiseks riigis, mis on olukorda Egiptuses veel enam destabiliseerinud. (Hemish 2016)

Riigipöörde tõttu lõpetas USA igasuguse abi andmise Egiptusele, mis pani aluse Venemaa-Egiptuse suhete arengule. Neli kuud pärast riigipööret külastas Egiptuse delegatsioon Venemaad, kus lepiti kokku kahe riigi sõjalise, tehnilise ja kaubandusliku koostöö arendamises ning jõudude ühendamiseks terrorismivastases võitluses. Hilisemal kohtumisel Kairos allkirjastati leping, mille kohaselt ehitab Venemaa Egiptusesse riigi esimese tuumajaama. (Fahmy et al 2015) Kahe riigi vahel on allkirjastatud ka relvaleping, mille väärtus ületab 3,5 miljoni dollari piiri (Wagner, Cafiero 2015).

Teiseks oluliseks tagasilöögiks USA Lähis-Ida poliitikale on olnud olukord Liibüas. Gaddafi kukutamine ja kodusõja lõppemine Liibüas andsid USA valitsusele esialgu võimaluse triumfiks. USA tundus olevat väikeste kulutustega saavutanud suure võidu. Sekkumine Liibüas õhutas teisi Lähis-Ida ja Põhja-Aafrika riike demokraatia poole püüdema, hoidis ära Gaddafi režiimi poolt planeeritud rahvavastase genotsiidi ja eemaldas Liibüas võimaluse terrorismi õitsenguks. (Kuperman 2015)

Siiski on kodusõjale järgnenud sündmused tõestanud hoopis vastupidist. Liibüas pole suudetud siiani kehtestada ühtset ja toimivat riigikorda. Vägivaldsed tapmised ja mitmed teised suured inimõiguste rikkumised on Liibüas igapäevased. Samuti on Liibüast saanud pelgupaik nii al-Qaeda kui ka Islamiriigi võitlejatele. (Ibid.)

2012. aastal demokraatlike valimiste tulemusena võimule saanud valitsus püsis ametis alla nelja nädala. Sealt edasi on olukord riigis üha pingelisemaks muutunud. Viimase nelja aasta jooksul on Liibüas võimul olnud seitse erinevat peaministrit. (Ibid.)

2013. aasta oktoobris deklareerisid islamistlikud väed Liibüa idaosas, kus asuvad riigi peamised naftavarud ja – tööstus, uue valitsuse. Seetõttu jõudis Liibüa 2014. aastal taas kodusõja äärel liberalistliku ja islamistliku valitsuse vahel. Praegu on Liibüa jagatud kaheks. Kumbki valitsustest kontrollib vaid väikest osa riigi territooriumist ja relvajõududest, jättes terroristlikele organisatsioonidele võimaluse ülejäänud Liibüas vabalt tegutseda. (Ibid.)

Riigi majandus on sügavas languses vähese naftatootmise tõttu, mis on riigi peamiseks tuluallikaks. 2011. aasta revolutsiooni eelselt tootis Liibüa 1,64 miljonit barrelit naftat iga päev.

NATO sekkumisega lõppes tootmine täielikult. 2012. aastal taastati tootmine ajutiselt 85% ulatuses, kuid pärast siseriiklike võitlusi erinevate osapoolte vahel püsib tootmine vaid 30% juures revolutsioonieelse ajaga võrreldes. (Kuperman 2015)

Riigis valitsevate segaste olude tõttu seisavad tavakodanikud silmitsi igapäevase vägivallega. Suletud on mitmed lennujaamad ja sadamad. Pidevad ja pikalt kestvad elektrikatkestused (lausa 18 tundi päevas) on põhjustanud laialdase kuritegevuse leviku. Hiljutise ÜRO Inimarengu Indeksi järgi on Liibüas äärmiselt madal elustandard. Enne Gaddafi režiimi kukutamist oli see aga kõrgeim kogu Põhja-Aafrikas. (Ibid.)

USA suutatus Liibüas toimuvaga toime tulla on kahjustanud tema teisigi huve sealse piirkonnas.

Esiteks on see õhnestanud tuumarelvade leviku tõkestamise plaane. 2003. aastal loobus Gaddafi vabatahtlikult oma tuuma- ja keemiarelvade programmidest ning loovutas oma arsenalid Ameerika Ühendriikidele. Kaheksa aastat hiljem juhtis USA aga rünnakuid Liibüas, mis viisid diktaatori kukutamise ja vägivaldse surmani. Sellega kahjustas USA oluliselt enda usaldusväärset veenmaks teisi riike loobuma oma tuumaplaanidest. (Ibid.) Miks peaksid riigid loobuma tuumarelvade pakutavast julgeolekugarantiist, kui selle tulemusel võib neid tulevikus oodata Liibüaga sama saatus.

Lisaks kahjustas USA tegevus Liibüas oluliselt Venemaa koostöövalmidust ÜRO Julgeolekunõukogus ning sillutas teed Islamiriigi laienemisele Liibüast Süüriasse. See tõi omakorda kaasa Süüria konflikti laiema eskaleerumise. (Ibid.)

Egiptusele ja Liibüale sarnane läbikukkumine näib Ameerika Ühendriike ees ootamas ka Süürias. Konflikti puhkemise ajast on USA olnud väga tugev Süüria valitsuse kriitik, kinnitades kõigile, et Assad peab iga hinna eest võimult lahkuma ja andma teed demokraatlikult valitud riigijuhtidele. Siiski on USA siiani piirdunud väljaütlemistega ja tegutsemist on olnud vähe. USA on küll opositsiooni abistanud relvade, masinate, teabe ja kõige muu vajalikuga, kuid abistamine on konflikti arenedes üha väiksemaks jäänud. See on tingitud asjaolust, et tihtipeale satub USA varustus hoopis Islamiriigi võitlejate kätte. Samuti on USA viimasel ajal keskendunud Assadi režiimi kukutamise asemel hoopis Islamiriigi purustamisele, mis kujutab palju suuremat ohtu USA julgeolekule ja välispoliitilistele eesmärkidele. (Cornwell 2016)

USA jõudis Süüriasse sekkumisele siiski väga lähedale, kui Bashar al-Assad kasutas tsiviilisikute vastu keemiarelva. USA oli varasemalt hoiatanud režiimivägesid „punase joone“ ületamise eest, mis toob kaasa USA sekkumise. Tegemist oli jällegi vaid sõnadega.

Režiimipoolsele keemiarünnakule ei järgnenud USA sõjalist vastust. Selle asemel sai Venemaa kasutada võimalust ning olla konflikti vahendajaks, sõlmides Assadiga kokkuleppe keemia-relvade arsenali hävitamiseks. (Cornwell 2016)

Venemaa rünnakud Süürias, millele USA ennustas katastroofilisi tagajärgi, on samuti USA nõrga poliitika tõestuseks. Venemaa tegevus on kaasa toonud olukorra, mida USA diplomaadid pole siiani suutnud saavutada – Süürias on jõutud lähemale konflikti lahenduseni. See lahendus tundub praegu olevat siiski režiimi püsijäämine, sest USA ja liitlaste vähese toetuse tõttu on opositsioonirühmitused Süürias tahaplaanile jäänud. Samuti pole USA tulnud välja ühegi uue poliitilise struktuuri plaaniga Süürias, mis võiks režiimi edaspidi asendada. (Ibid.)

Lääneriikidel õnnestuks veel otsese sõjalise sekkumisega Süüria kodusõda enda kasuks pöörata, kuid see tähendaks ühtlasi sõda Venemaaga, mida ükski konflikti osapool tegelikult ei soovi (Ibid.). Seega ei jää Ameerika Ühendriikidel ja tema liitlastel muud üle, kui vaadata pealt, kuidas Assad kindlustab oma võimu Süürias ning lõpetab kodusõja. Jälgides kodusõja järgseid arenguid Liibüas ja Egiptuses, ei tundu see olevat kõigist võimalikest variantidest kõige hullem.

USA nõrk Lähis-Ida poliitika, mittesekumine ja võimetus Süüriasse lahendustu tuua, on ärritanud mitmeid USA traditsioonilisi liitlasi regioonis. USA ei ole näidanud end just usaldusväärse koostööpartnerina, mis tõstatab liitlastes küsimuse, kas USA tuleks oma Lähis-Ida liitlastele vajadusel appi. Eriti tugevad vastuolud valitsevad Türgi ja USA vahel. Türgi valitsus pole rahul USA seisukohtadega kurdide osas. USA on välja olnud, et kurdidest sõdurid on liitlaste parimaks vahendiks Islamiriigi võitmiseks, mistõttu on koostöö nendega väga oluline. Türgi valitsuse jaoks on kurdide näol tegemist aga terroristlike võitlejatega ning koostöö on kindlalt välistatud. Seetõttu on Türgi olnud väga kriitilisel seisukohal USA plaanide osas võitmaks Islamiriiki. (Ibid.)

Nende probleemide valguses saab öelda, et Araabia kevade järgne maastik Lähis-Idas saab olema USA jaoks väga keeruline. Hoolimata aastakümnetest ja miljarditest dollaritest, mida USA on kulutanud oma Lähis-Ida liitude vormistamiseks, vaadatakse seal üha enam Venemaa poole. Venemaa on aru saanud, et Lähis-Ida tuleviku kaart joonistatakse praegu, mistõttu on ta astunud julgeid samme oma positsiooni parandamiseks ja haarde laiendamiseks.

4.2 Uus hegemoonia Lähis-Idas

Kiirelt arenevad sündmused Lähis-Idas ja mitmed tagasilöögid USA poliitikas, on kaasa toonud olukorra, mis ohustab USA dominantset positsiooni regioonis. Üha jõulisemalt on hakanud esile kerkima uus mõjuvõim – Venemaa ja Iraan.

Nende kahe riigi koostöö on teinud läbi olulise arengu. Varasemalt on Venemaa ja Iraani vahelised suhted olnud vägagi pingestatud. Veel eelmisel sajandil hõlmas Venemaa suure osa Iraani territooriumist. Samuti seisis Venemaa Iraagi-Iraani sõja ajal Iraagi poolel. Viimaseks oluliseks lahkheliks kahe riigi vahel oli 2007. aastal sõlmitud 800 miljoni dollari väärtusega relvaleping, millega Venemaa müüs Iraanile viis raketitõrjesüsteemi. See tehing jäi aga Iraanile kehtestatud sanktsioonide tõttu 2010. aastal pooleli. (Matishak 2016)

2015. aastal saavutasid USA, Euroopa Liit ja ÜRO tuumakokkuleppe Iraaniga, mille kohaselt leevendatakse Iraanile kehtestatud sanktsioone, kui viimane loobub relvade valmistamiseks mõeldud rikastatud uraanist ja lubab Rahvusvahelisel Aatomienergia Agentuuril kogu protsessi Iraani tuumarajatistes jälgida (Hanso 2015).

Tuumakokkuleppe saavutamise saai Venemaal võimaluse viia lõpule 2007. aastal sõlmitud tehingu, mis lisas Süürias kokku tulnud liitlaste koostööle hoogu juurde. Praeguseks on riigid omavahel sõlminud juba koostöölepeid edendamaks kaubandust ja muid majanduslikke suhteid. Samuti hõlmavad lepingud energiasektori ja rasketööstuse koostööd, kaevandust, põllumajandust, turismi ning isegi pangandust. (How the Iran-...)

Lisaks majanduslikule koostööle, on Venemaa ja Iraan tihedalt seotud Süüria kodusõjaga. Mõlema riigi väed võitlevad Süürias režiimi poolel, sest viimase näol on tegemist olulise liitlasega. Kui Venemaa jaoks on tähtis, et Süürial puuduvad sidemed Ameerika Ühendriikidega, siis Iraani jaoks on oluline sidemete puudumine Iisraeliga (Ibid.). Lisaks kujutab Süüria endast väärtuslikku pidepunkti Vahemerele ja Euroopasse pääsemiseks.

Kahe riigi tegutsemine Süürias on taganud märkimisväärse edu režiimi püsijäämise kindlustamisel. Kui veel aasta tagasi tundus, et Süüria president Bashar al-Assad langemine on vältimatu, siis praeguseks on valitsusväed koos liitlastega tagasi võitnud suure osa kaotatud territooriumist, liikudes jõudsalt edasi Islamiriigi de facto pealinna Raqqa suunas. (Ibid.)

2015. aasta septembris sõlmis Venemaa, Iraagi, Iraani, Süüria ning Iraani toetatud rühmitusega Hezbollah liidu Islamiriigi vastu võitlemiseks Süürias ja Iraagis. On siiski ebatõenäoline, et see on liidu ainuke eesmärk, eriti arvestades asjaolu, et nii Venemaa,

Hezbollah kui ka Iraan võitlevad Süürias otseselt lääne toetatud mässuliste vastu. (How the Iran...) Pigem võib järeldada, et koostöö eesmärgiks on luua ühisrinne USA positsiooni õõnestamiseks regioonis ja lõpuks kehtestada ülemvõim Lähis-Idas.

Iraani strateegiliseks eesmärgiks on alati olnud dominantne positsioon piirkonnas ja kogu islamimaailmas. See saab võimalik olla vaid USA mõjuvõimu vähenemisega, kes on kindlustanud endale püsivad sidemed Iraani peamiste oponentide Iisraeli ja Saudi Araabiaga. (Spyer 2015)

Kuna Venemaa kannab endas sama eesmärki, on nende kahe riigi partnerlussuhetel kindel alus olemas. Seega on autor arvamusel, et Venemaa ja Iraani liitu ei saa enam pidada vaid ajutiseks nähtuseks.

Kui partnerid suudavad kindlustada režiimi püsimise Süürias ning USA seisab jätkuvalt silmitsi probleemidega Araabia kevadest räsitud riikides, on võimalik, et mitmed Lähis-Ida riigid pöörduvad edaspidi abi saamiseks pigem usaldusväärsemana tunduva Venemaa-Iraani liidu poole.

Niisugused arengud geopoliitiliselt tähtsas piirkonnas annavad tunnistust jõudude tasakaalu muutumisest. On väga tõenäoline, et nende sündmuste valguses on peagi võimalik näha uue hegemoonia esiletõusu, kelle mõjuvõim ulatub Teheranist Vahemere rannikule.

KOKKUVÕTE

Käesoleva töö eesmärgiks oli anda ülevaade Venemaa tegelikest huvidest Süüriasse sekkumisel. Arvestades sõjapidamise kulusid ja asjaolu, et Süüria kodusõja näol on tegemist iseseisva riigi sisemise konfliktiga, võib järeldada, et Venemaa sekkumise motiivid ulatusid palju kaugemale, kui lihtsalt sooviga aidata konflikti osapooli lepitada. Samuti proovis töö näidata, kuidas täpselt aitab Süüriasse sekkumine Venemaal neid huve kaitsta ja eesmärke saavutada.

Selleks, et töö vastaks oma seatud eesmärgile, tuli riigi käitumismustrid taandada ühele rahvusvaheliste suhete teooriale. Autor kasutas antud töös ründava realismi teooriat, mis lõi hea aluse mõistmaks Venemaa plaane Lähis-Idas.

Alljärgnevalt antakse ülevaade töös kirjeldatud olulisematest punktidest ja tuuakse välja töö pinnalt tehtud järeldused.

Ründava realismi põhieeldustele tuginedes võib öelda, et riigi peamiseks sooviks on oma püsijäämise ehk julgeoleku tagamine. Seda on võimalik saavutada võimu suurendamise läbi, et vähendada potentsiaalset ohtu kõigi teiste riikide poolt. Riigi võimu aluseks on tema majanduslikud võimalused ja mõju teiste riikide üle. Riigid püüdleval regionaalse hegemoonia saavutamise poole ehk üritatakse kehtestada kontrolli kitsama piirkonna üle maailma areenil. Sellest arutlusest lähtuvalt jagas käesoleva töö autor Venemaa eesmärgid Süürias kolmeks: julgeolek, majandus ja mõjuvõim.

Autor on peamiste Venemaa julgeoleku eesmärkidena välja toonud mereväebaasi kindlustamise ja liitlase säilitamise, autoritaarsete režiimide kaitsmise ja äärmusliku islami leviku tõkestamise.

Venemaa ainuke Vahemere äärne sõjaväebaas asub Süüria territooriumil Tartusi linnas. See tagab Venemaale ligipääsu nii Vahemerele kui ka Punasele merele. Baas on püsinud Süürias juba Nõukogude Liidu ajast, mis annab tunnistust kahe riigi tihedatest suhetest. Süüria on Venemaa jaoks oluline partner Lähis-Idas, kellel puuduvad samaaegselt sidemed Ameerika Ühendriikidega. Võimuvahetus Süürias võib endaga kaasa tuua nende suhete katkemise,

mistõttu oleks Venemaa tõenäoliselt sunnitud Tartusist lahkuma. Autor toob välja, et selline olukord vähendab Venemaa sõjalist positsiooni nii Vahemerel kui ka Lähis-Idas, mistõttu ei saa Venemaa lubada lääneriikide toetatud uue valitsuse võimuletulekut.

Süüria kodusõja ja Araabia kevade sündmuste valguses, võivad revolutsioonilised meeolud levida ka Venemaa territooriumile. Rahva ülestõus Venemaal võib viia aga kodusõja puhkemiseni, mis teeks Venemaast kerge sihtmärgi teistele suurjõududele, kes ebastabiilset olukorda ära kasutades võivad oma väed Venemaa territooriumile saata. Selline riikide käitumismuster oli selgelt näha Liibüas, kui NATO vägede sekkumise tõttu toimus režiimi langemine. Järelikult püüab Venemaa Assadi võimu kindlustamisega peatada Lähis-Ida demokraatiseerimise protsessi ja tagada, et lääneriikidel ei avaneks võimalust Venemaa valitsust siseriiklikult õhnestada.

Kolmanda julgeoleku eesmärgina on töös välja toodud Islamiriigi võitmine Süürias. Venemaal on väga suur moslemite osakaal, kes esindavad islamiusu sunniitlikke vaateid. Süüria valitsus, mida Venemaa toetab, kuulub aga šii kogukonda. See vastuolu on oluliselt suurendanud rahulolematust Venemaa valitsuse suhtes. Rahulolematust ära kasutades võivad Islamiriigi võitlejad edukalt Venemaal oma vaateid levitada ja valitsusvastaseid rünnakuid korraldada. Lisaks on väga suur hulk inimesi juba Süüriasse Islamiriigi ridadesse võitlema suundunud ja Venemaal kardetakse, mida võib endaga kaasa tuua nende inimeste tagasipöördumine. Seetõttu ongi vajalik, et Süüria kodusõjas jääks kaotajaks Islamiriik.

Töö järgmises osas analüüsis autor Venemaa majanduslikke eesmärke. Krimmi annekteerimise tõttu 2014. aastal on Venemaa sattunud majandusisolatsiooni. See on tingitud talle kehtestatud majandussanktsioonidest, mis on viinud riigi majanduse sügavasse kriisi. Elavdades konflikti Süürias, suunab Venemaa kõigi tähelepanu Ukrainast Lähis-Itta, mistõttu saab Venemaa kindlustada oma positsiooni Krimmi poolsaarel. Süüria kodusõjaga kaasnenud põgenikekriis pakub Venemaale võimaluse suhete soojenemiseks Euroopaga. Süüriasse sekkumisega suurenes sisserändajate arv Euroopasse, mis on oluliselt nõrgestanud siinsete riikide omavahelisi suhteid, nende julgeolekut ja majandust. Seetõttu vaatavad nad Venemaa poole, lootes, et Venemaa tegevus Süürias toob kaasa põgenikevoolu lõppemise. Venemaa näeb selles võimalust nõuda vastutasuks sanktsioonide peatamist ja majandussuhete elavnemist.

Venemaa majandust on tugevalt mõjutanud ka madal nafta hind. Sekkumine Süüriasse pakub tingimusi nafta hinna tõusuks, mistõttu on autor seisukohal, et see on üheks Venemaa sekkumise eesmärgiks. Töös on välja toodud, et madal nafta hind on tingitud ületootmisest

turul. Seda juhib USA liitlane Saudi Araabia, kes toetab Süüria mässuliste rühmitusi. Sõjategevuse ägenemine Süürias tähendab Saudi Araabiale kulutuste suurenemist. Madala nafta hinna tõttu on ka Saudi Araabia majandus surve alla sattunud, mistõttu ollakse kulutuste katmiseks sunnitud astuma samme nafta hinna tõusuks.

Käesolevas töös kinnitab autor, et Süüriasse sekkumine aitab ühtlasi kaitsta Venemaa dominantset positsiooni Euroopa gaasiturul. Katar on välja tulnud gaasitoru ideega, mis transpordiks riigi odavat maagaasi läbi Süüria otse Euroopasse. Venemaale, kes kasutab maagaasi tihti poliitilise mõjutusvahendina, tähendaks see kontrolli kaotamist Euroopa riikide üle. Hetkel seisab selle plaani elluviimise vastu Süüria, kes ei taha oma suhteid Venemaaga gaasitoru tõttu ohtu seada. Venemaa, Iraan ja Süüria on välja töötanud oma plaani teise gaasitoru ehitamiseks. Läbi selle transpordiks Iraan oma maagaasi Euroopasse. Venemaal on Iraaniga püsivad kokkulepped gaasihinna kujundamiseks ja seeläbi avaneb Venemaal võimalus kontrollida mõlemat Euroopasse kulgevat gaasitoru.

Käesoleva bakalaureusetöö viimases peatükis toob autor välja, et USA, kes on viimastel aastakümnetel hoidnud dominantset positsiooni Lähis-Idas, on hiljutiste sündmuste valguses pidanud silmitsi seisma mitmete tagasilöökidega. Ameerika Ühendriikides oldi kindlad, et toetades revolutsiooniliste liikumiste võimuletulekut Egiptuses ja Liibüas, on põhjust triumfiks. Autoritaarsete režiimide kukutamine nendes riikides on tegelikult kaasa toonud väga keerulise olukorra.

Egiptuses tuli esialgu võimule demokraatlikult valitud president, kuid kehvad majandustingimused ja USA abi puudulikkus viisid sõjaväe riigipöördeni 2013. aastal. Peagi tuli võimule uus president, kes on Egiptuses kehtestanud range režiimi. Vastuseks USA kriitikale uue valitseja suhtes ja abi lõppemisele, on Egiptus tihendanud koostööd Venemaaga. Sõlmitud on lepingud nii tuumajaama ehituseks kui ka relvade tarneks Egiptusesse.

Liibüas on Araabia kevad kaasa toonud lõhestunud riigi, kus seisavad vastamisi islamistlik ja liberaalne valitsus. Nende võimuvõitlus on jätnud vabad käed Islamiriigi ja al-Qaeda võitlejate tegevuseks.

Viimasena annab USA vähenevast mõjust märku sündmuste areng Süürias. Venemaa tegevus on aidanud režiimi vägedel saavutada kontrolli mitmete piirkondade üle ja riik on astunud sammu lähemale kodusõja lõpetamisele. USA on jäänud kõrvaltvaataja rolli, kes pole suutnud märkimisväärseid tulemusi Süürias saavutada. See on tekitanud pahameelt mitmetes

USA traditsioonilistes liitlastes. Samuti on USA tegevusetus jätnud riigist mulje kui ebausaldusväärsest partnerist.

Kasutades ära USA taandumist Lähis-Idas, on Venemaa asunud oma mõjuvõimu laiendama. Käesoleva töö autor toob välja, et silmapaistvaks jõuks Lähis-Idas on tõusnud Iraani-Venemaa liit. Kaks riiki on omavahel sõlminud mitmeid koostöölepinguid, mis hõlmavad endas nii majandus-, tööstus- kui ka riigisektorit. Aidates Süürias Assadi võimu kindlustada, võib kodusõja lõpp kaasa tuua olukorra, kus Lähis-Idas kerkib esile uus hegemoon, kelle mõju ulatub Teheranist Vahemereni.

Käesoleva töö analüüsis tehtud järeldustest on näha, et Venemaa tegevus järgib ründava realismi põhiprintsiipi. Venemaa sekkumine Süüriasse oli kaalutletud otsus, mille tingisid erinevad poliitilised ja majanduslikud eesmärgid. Seega täitis töö oma eesmärgi ja seletas lahti Venemaa sekkumise otsuse tagamaid ja andis ülevaate, kuidas aitab selline tegevus Venemaal oma huve kaitsta. Samal ajal pakub käesolev töö võimaluse antud teema analüüsiks tulevikus. Töö on heaks aluseks edasiste uurimisprobleemide, eesmärkide ja hüpoteeside püstitamisel.

SUMMARY

RUSSIA'S GOALS IN SYRIAN CIVIL WAR INTERVENTION

Kaili Tikk

In this thesis the author sought to explain why Russia really intervened in Syrian Civil War. Furthermore to analyze how this intervention is helping Russia to achieve its main goals and why is Russia supporting president Bashar al-Assad's regime in Syria.

The author chose offensive realist approach to international relations to explain Russia's behaviour and goals in Syrian Civil War intervention. On the basis of theoretical information about basic assumptions of offensive realism, it can be said that the main goal for states is survival in the anarchic international system. This is why states pursue to maximize their power and wealth and ultimately become a regional hegemon.

Based on the analysis of the first chapter of this thesis, the author divided Russia's goals into three main categories –security goals, economic goals and expansion of power.

In chapter two of this thesis the author argues that there are three security related goals for Russia in Syria. First, Russia wants to keep its naval base in Syria, Tartus, which gives Russia a quick access to The Mediterranean Sea and The Red Sea. Second, Russia wants to keep autocratic regimes in power and stop democratization process in Middle-East. Third, Russia wants to fight Islamic State so their radical views do not spread to Russian territory. In some regions of Russia, there is already 80% chance of radicalization of muslims.

In chapter three the author focuses on economic goals. Russia is experiencing severe economic crisis and isolation due to economic sanctions. By intervention to Syria, Russia can take advantage of the refugee crisis and is hoping this will lead to the removal of economic sanctions. Russia is also hoping that escalation of Syrian conflict will lead to the growth of oil prices in the global market. Low oil prices have also had a negative effect on Russia's economy. In chapter two the author also says that by intervention to Syria, Russia can protect

its dominant position in the European gas market. By keeping Assad in power Russia can avoid the building of a gas pipeline from Qatar, through Syria and into Europe. This new pipeline would threaten Russia's influential position in Europe and also reduce Russia's income.

The last chapter of this thesis focuses on the changing balance of power in the Middle-East. The author points out that U.S. dominant position is declining in the Middle-East due to several setbacks of its foreign policy in Egypt and Libya. This has opened up a way for Russia to expand its influence in Middle-East and form alliances with U.S. former allies like Egypt. Russia is even expanding its relations with Iran, who is also interested in keeping Assad in power in Syria. With the growing ties between Russia, Iran and also Syria, there is a way for a rising new regional hegemony in the Middle-East, whose power extends from Teheran to The Mediterranean Sea.

VIIDATUD ALLIKAD

- Adomanis, M. (2015). Russian Military Spending: Drawing Blood From A Stone. Forbes International. <http://www.forbes.com/sites/markadomanis/2015/05/19/russian-military-spending-drawing-blood-from-a-stone/#4c219e594199> (16.03.2016)
- Austin, S. (2015). Oil Prices and the Syrian civil war. <http://www.oil-price.net/en/articles/oil-prices-and-syrian-civil-war.php> (20.04.2016)
- Bolton, D. (2015). Paris attack victims: All 129 people killed in terrorist attacks identified by French government. The Independent. <http://www.independent.co.uk/news/world/europe/paris-attack-victims-list-french-government-identifies-all-129-people-killed-in-paris-terrorist-a6739116.html> (28.04.2016)
- Bowler, T. (2015). Falling oil prices: Who are the winners and losers? BBC News. <http://www.bbc.com/news/business-29643612> (20.04.2016)
- Brussels Attacked by Refugee-Terrorists. The New Observer. <http://newobserveronline.com/brussels-attacked-refugee-terrorists/> (29.04.2016)
- Chang, C. (2015). Is the fight over a gas pipeline fuelling the world's bloodiest conflict? <http://www.news.com.au/world/middle-east/is-the-fight-over-a-gas-pipeline-fuelling-the-worlds-bloodiest-conflict/news-story/74efc9554c10bd35e280b63a9afb74> (16.04.2016)
- Cornwell, R. (2016). Barack Obama's policy on Syria has been a complete and utter failure. The Independent. <http://www.independent.co.uk/voices/syria-civil-war-barack-obamas-policy-has-utterly-failed-and-left-him-looking-less-effectual-on-the-a6872506.html> (22.04.2016)
- Critchlow, A. (2015). Russia bombing in Syria escalates oil price war with Saudi Arabia. The Telegraph. <http://www.telegraph.co.uk/finance/commodities/11911194/Russia-bombing-in-Syria-escalates-oil-price-war-with-Saudi.html> (04.05.2016)
- Dearden, L. (2016). Greek refugee camp is „as bad as a Nazi concentration camp“, says minister. The Independent. <http://www.independent.co.uk/news/world/europe/idomeni-refugee-dachau-nazi-concentration-camp-greek-minister-a6938826.html> (30.04.2016)

- Delman, E. (2015). The Link Between Putin's Military Campaigns in Syria and Ukraine. <http://www.theatlantic.com/international/archive/2015/10/navy-base-syria-crimea-putin/408694/> (15.04.2016)
- Dickstein, E. (2014). Refugee Radicalization: From Victims to Violence. Harvard International Review. <http://hir.harvard.edu/blogvisitorrefugee-radicalization-from-victims-to-violence/> (28.04.2016)
- Fahmy, O., Alsharif, A., Baker, L., Lawson, H. (2015). Egypt, Russia sign deal to build a nuclear power plant. Reuters. <http://www.reuters.com/article/us-nuclear-russia-egypt-idUSKCN0T81YY20151119> (03.05.2016)
- Gilpin, R. (1995). War and Change in World Politics. Cambridge: Cambridge University Press
- Hamid, S. (2015). Islamism, the Arab Spring, and the Failure of America's Do-Nothing Policy in the Middle East. The Atlantic. <http://www.theatlantic.com/international/archive/2015/10/middle-east-egypt-us-policy/409537/> (01.05.2016)
- Hanso, H. (2015). Iraani tuumakokkulepe muudaks Lähis-Ida jõujooni. ERR. <http://uudised.err.ee/v/arvamus/6e6a5729-ae63-4dd8-aaad-92d99eff4b4d> (21.04.2016)
- Hemish, M. (2016). From Tunisia to Syria: Unfortunate Failure of the Arab Spring <http://www.telesurtv.net/english/analysis/From-Tunisia-to-Syria-Unfortunate-Failure-of-the-Arab-Spring-20160113-0028.html> (30.04.2016)
- Higgs, R. (1999). From Wealth to Power: The Unusual Origins of America's World Role by Fareed Zakaria. Foundation for Economic Education. <https://fee.org/articles/from-wealth-to-power-the-unusual-origins-of-americas-world-role-by-fareed-zakaria/> (18.04.2016)
- How The Iran-Russia-Syria Alliance Is The Middle East's Number One Problem. The Daily Caller News Foundation. <http://dailycaller.com/2016/02/20/how-the-iran-russia-syria-alliance-is-the-middle-east-s-number-one-problem/> (28.04.2016)
- Hüttl, P., Leandro, A. (2015). How will refugees affect European economies? <http://bruegel.org/2015/10/how-will-refugees-affect-european-economies/> (22.04.2016)
- Impact of Western Sanctions on Russia in the Ukraine Crisis. (2015). Journal Of Politics and Law. Vol 8. No. 2. E-ISSN 1913-9055 <http://www.ccsenet.org/journal/index.php/jpl/-article/viewFile/45567/25287> (15.04.2016)
- International Relations Theories: Dicipline and Diversity. (2013) / Eds. T.Dunne, M. Kurki, S. Smith. 3.ed. Oxford: Oxford University Press
- Islam in Russia. Wikipedia. https://en.wikipedia.org/wiki/Islam_in_Russia (17.04.2016)

- Knight, A. (2015). Why Russia Needs Syria. <http://www.nybooks.com/daily/2015/10/08/why-russia-syria/> (14.04.2016)
- Kuperman, A. J. (2015). Obama's Libya Debacle: How a Well-Meaning Intervention Ended in Failure. Foreign Affairs. <https://www.foreignaffairs.com/articles/libya/obamas-libya-debacle> (25.04.2016)
- Lynch, C. (2015). Why Putin Is So Committed to Keeping Assad In Power. Foreign Policy <http://foreignpolicy.com/2015/10/07/putins-russia-is-wedded-to-bashar-al-assad-syria-moscow/> (13.04.2016)
- Matishak, M. (2016). Russia's Latest Weapons Sale to Iran Shifts the Balance of Mideast Power. The Fiscal Times. <http://finance.yahoo.com/news/russia-latest-weapons-sale-iran-175400695.html> (20.04.2016)
- Mearsheimer, J. J. (2014). The Tragedy of Great Power Politics. Updated ed. New York: W.W Norton & Company
- More European Leaders Want Russia, Assad to Help Solve Syrian Crisis- Sputnik International. <http://sputniknews.com/politics/20150910/1026809646/russia-syria-war-assad-isis.html> (15.05.2016)
- Nael, M. (2013). Süüria konflikt on veninud huvigruppide rohkuse tõttu. ERR. <http://uudised.err.ee/v/valismaa/b402440a-dfc1-47d1-b0ea-a9fd467247f4> (17.04.2016)
- Nicholson, M. (2004). Rahvusvaheliste suhete alused. Tallinn: TEA Kirjastus
- Offensive realism. Wikipedia. https://en.wikipedia.org/wiki/Offensive_realism (11.04.2016)
- Park, S. (2012). Russia's Diplomacy during the Syrian Crisis. CSIS. <https://www.csis.org/blog/russias-diplomacy-during-syria-crisis> (07.05.2016)
- Patokallio, M., Saarinen, J. (2012). Araabia kevade vael poolel. Diplomaatia. <http://www.diplomaatia.ee/artikkel/araabia-kevade-vael-poolel/> (13.05.2016)
- Pillar, P. R. (2015). Exploiting Russia's Fear of ISIS. The National Interest. <http://nationalinterest.org/blog/paul-pillar/exploiting-russias-fear-isis-14210> (16.04.2016)
- Rivenbark, Z. (2013). Introduction to the Syrian Civil War. Jurist. <http://www.jurist.org/feature/2013/07/an-introduction-to-the-syrian-civil-war.php> (17.05.2016)
- Rodgers, L., Gritten, D., Offer, J., Asare, P. (2016). Syria: The story of the conflict. BBC News. <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-26116868> (18.04.2016)

- Russian Military intervention in the Syrian Civil War. Wikipedia.
https://en.wikipedia.org/wiki/Russian_military_intervention_in_the_Syrian_Civil_War
 (12.04.2016)
- Schweller, R. (2011). Theory in Action: Realism.
<http://genius.com/Randall-schweller-theory-in-action-realism-annotated> (16.05.2016)
- Sisk, R. (2015). Russia Spending \$4 Million a Day in Syria to Back Assad Regime.
<http://www.military.com/daily-news/2015/10/27/russia-spending-4-million-a-day-in-syria-to-back-assad-regime.html> (12.04.2016)
- Smith, D. (2015). Hollande to press Obama on the war against Isis – and Russia's role in it. The Guardian. <http://www.theguardian.com/world/2015/nov/24/francois-hollande-obama-isis-russia-putin-syria> (27.04.2016)
- Snyder, T. (2015). The Real Reason Russia Is „Helping“ Syria.
<http://time.com/4054941/putin-russia-syria/> (16.04.2016)
- Spyer, J. (2015). Is It Iran's Middle East Now? <http://www.meforum.org/5622/iran-middle-east>
 (28.04.2016)
- Sunderland, J. (2016). For Europe, Integrating Refugees Is the Next Big Challenge. Human Rights Watch. <https://www.hrw.org/news/2016/01/13/europe-integrating-refugees-next-big-challenge> (25.04.2016)
- Syria chemical attack: What we know. BBC News.
<http://www.bbc.com/news/world-middle-east-23927399> (16.04.2016)
- Syrian Civil War. Wikipedia. https://en.wikipedia.org/wiki/Syrian_civil_war (13.04.2016)
- Syrian Conflict: How The Key Countries Line Up. Sky News.
<http://news.sky.com/story/1562088/syria-conflict-how-the-key-countries-line-up>
 (13.04.2016)
- Taub, A. (2015). Putin's Syria intervention isn't grand brilliant strategy. It's an act of fear.
<http://www.vox.com/2015/9/30/9419729/putin-syria-fear> (19.04.2016)
- Vladimir Putin defends Russian bombing in Syria; says Moscow will not conduct ground operation. ABC News. <http://www.abc.net.au/news/2015-10-12/syrian-army-advances-with-help-of-russian-strikes-as-putin-defe/6847166> (19.04.2016)
- Wagner, D., Cafiero, G. (2015). Russia Undermining U.S. in the Middle East
<https://lobelog.com/russia-undermining-u-s-in-the-middle-east/> (04.05.2016)
- Walt, S. M. (2015). ISIS as Revolutionary State. Foreign Affairs.
<https://www.foreignaffairs.com/articles/middle-east/isis-revolutionary-state>
 (13.04.2016)

Yuhas, A. (2016). Nato commander: Isis 'spreading like cancer' among refugees
<http://www.theguardian.com/world/2016/mar/01/refugees-isis-nato-commander-terrorists> (26.04.2016)

2014. aasta Krimmi kriis. Wikipedia. https://et.wikipedia.org/wiki/2014._aasta_Krimmi_kriis
(15.04.2016)

Märkus: Kõik viidatud allikate loetelus olevad internetilingid on viimati avatud 17. mail 2016. aastal.